C/2026/71

30.1.2026 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Пакет „Сигурни държави на произход

(COM(2025) 186)

(COM(2025) 259)

(C/2026/71)

Докладчик: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Съветник	Lorenzo TAMBURRINI
Правно основание	Член 52, параграф 2 от Правилника за дейността
Искане за консултация	14.7.2025 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Външни отношения“
Приемане от секцията	9.9.2025 г.
Приемане на пленарна сесия	23.10.2025 г.
Пленарна сесия №	600
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	183/14/23

1. Заключения и препоръки

1.1. ЕИСК оценява усилията на Комисията да **уеднакви процедурите за определяне на сигурните държави**, за които понастоящем решенията се вземат по преценка на отделните държави членки, без прозрачност и без ефективен наднационален контрол.

1.2. ЕИСК подчертава, че определянето на дадена страна като **„сигурна“** е от решаващо значение в процедурите за разглеждане на молбите за убежище, тъй като молбите на граждани от държави, считани за сигурни, се разглеждат по **ускорена процедура**.

1.3. Прилагането на ускорени процедури за разглеждане на молба за убежище води до **намаляване на процедурните гаранции** и, ако молбата бъде отхвърлена, създава **възможност кандидатът да бъде изведен от националната територия** до обжалването пред съдебните органи. Това положение е в явно противоречие с принципа на забрана за връщане по смисъла на член 33 от Женевската конвенция.

1.4. Определянето на дадена страна като сигурна също така представлява **ограничение на правото на убежище** както поради намаляването на процедурните гаранции, дължащо се на прилагането на ускорените процедури, така и поради факта, че презумпцията, че страната е сигурна, води до **обръщане на тежестта на доказване** върху търсещия убежище, който трябва да докаже противното, за да му бъде предоставена международна закрила.

1.5. ЕИСК счита, че ако за основа се вземе **процент на признаване на молбите за предоставяне на убежище от 20 %** на равнището на ЕС (съгласно член 42, параграф 1, буква й) и член 42, параграф 3, буква д) от Регламента относно процедурата за предоставяне на убежище), това представлява произволен критерий, който не е достатъчен за прилагането на ускорената процедура и процедурата на границата.

1.6. ЕИСК счита, че въз основа на наличните понастоящем данни както от институционални източници, така и от източници на гражданското общество и в съответствие с Хартата на основните права на ЕС, основното последствие от **разглеждането като сигурни страни на държавите, изброени в приложение II към COM(2025) 186 (Бангладеш, Египет, Индия, Колумбия, Косово** ([1])**, Мароко, Тунис), може да бъде отказ на правото на убежище на кандидатите от тези държави**.

2. **Общи бележки**

2.1. ЕИСК счита, че за да се определи дадена държава на произход или транзитно преминаване като „сигурна“, тя не трябва да има **никакъв доказан случай на нарушаване на правата на човека**, който би означавал предоставяне на международна закрила на търсещия убежище съгласно Женевската конвенция.

2.2. ЕИСК счита, че докато не бъдат въведени **наднационални форми на контрол**, европейската система за убежище ще бъде уязвима.

2.3. ЕИСК твърди, че в определението за „сигурна“ държава **не може да има изключения по отношение на несигурността** за конкретни териториални зони или определени категории лица. Изключенията биха могли да доведат до неясната и несправедлива свобода на преценка при оценяването на отделните молби за убежище, както е установено от Съда на ЕС през октомври 2024 г.

2.4. Следователно, ако такива изключения са позволени, те следва да бъдат: публично достъпни за всички, задължителни, а не свободно избираеми за държавите членки, и да са приети по еднакъв начин на европейско равнище.

2.5. Самото съществуване на ускорена процедура само по себе си дискриминира лицата, за които тя се прилага. ЕИСК се надява, че всяка молба за убежище ще бъде оценявана в адекватни срокове, с подходящи инструменти и задълбочени оценки, за да се защитят правата на лицата, търсещи убежище.

2.6. ЕИСК счита, че приемането на понятието за сигурна страна не следва да се обосновава с оглед на бързата обработка на молбите за убежище, които „**вероятно**“ са неоснователни ([2]). Това е така, защото съществува риск бързината на проверката да доведе до повърхностна преценка, в ущърб на различни права на кандидата, и тъй като считаме, че е опасно и незаконно видът на процедурата, която трябва да бъде приета, да се определя единствено въз основа на вероятността от неоснователност.

2.7. ЕИСК подчертава, че приемането на нееднозначни списъци на сигурните страни, с последващо прилагане на ускорени процедури и увеличаване на незаконните откази за предоставяне на международна закрила, може да насърчи увеличаването на броя на чужденците, беззаконни документи на европейска територия, като по този начин ще се увеличи здравната, трудовата и жилищната **несигурност**, което ще доведе до увеличаване на сивата икономика.

3. **Контекст на становището**

3.1. **Различното третиране на молбите за международна закрила** на основание гражданство може да противоречи на забраната за дискриминационно третиране на бежанците въз основа на тяхната държава на произход, залегнала в член 3 от Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г., както вече беше посочено в **становище на ЕИСК REX/457** ([3]).

3.2. Както вече беше посочено в становище REX/457 на ЕИСК, **нито** наличието на национална законодателна рамка за защита на правата на човека, **нито** статутът на страна кандидатка за присъединяване към Европейския съюз могат да се считат **сами по себе си за достатъчни критерии** за включване на дадена страна в списъка на сигурните страни.

([1]) Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

([2]) COM(2025) 186 final, стр. 2.

([3]) Установяване на общ списък на ЕС на сигурните страни на произход.

3.3. Според Директива 2013/32/ЕС ([4]) една страна се счита за сигурна страна на произход, „ако на основание на правното положение, прилаганото право в рамките на демократична система и в рамките на политическите обстоятелства може да се покаже, че **по принцип** и **за всеки отделен случай** няма преследване, както е определено в член 9 от Директива 2011/95/ЕС ([5]), няма мъчения, нехуманно или унизително отношение и наказания и не съществува опасност от необосновано насилие в ситуация на международен или вътрешен въоръжен конфликт“.

3.4. ЕИСК смята за регулаторно подобрение премахването на елементите „**по принцип**“ и „**постоянен характер**“ по отношение на преследването като необходимо условие за определянето на една страна като сигурна.

3.5. На 4 октомври 2024 г. **Съдът на Европейския съюз** значително намали въздействието от приемането на списъците на сигурните страни. Всъщност Съдът на ЕС поясни, че за да бъде определена една страна като сигурна, **сигурност трябва да има в цялата страна, без изключения** на части от територията или определени категории лица от презумпцията за безопасност.

3.6. В същото решение Съдът на ЕС постановява, като се позовава на Директива 2013/32/ЕС и Хартата на правата на Европейския съюз, че **националният съд**, който разглежда жалба срещу решение, с което се отхвърля молба за международна закрила, не може да разглежда само внесените от кандидата доводи, а **трябва служебно да провери дали определянето на страната като сигурна страна отговаря на изискванията на правото на ЕС**, като осъществи актуално (ex nunc) и пълно разглеждане на обжалваното решение.

4. **Анализ**

4.1. ЕИСК счита, че **уязвимостта** на практиките във връзка с молбите за убежище се крие в **липсата на наднационални форми на контрол** по отношение на процедурите, които държавите членки приемат, за да определят като сигурни само трети държави, които отговарят на стандартите, изисквани от европейското право.

4.2. Понастоящем съществува само **задължението за предаване на списъците на Комисията**, която никога не се е намесвала, оставяйки пълна свобода на преценка на държавите членки.

4.3. Процедурите, които държавите членки прилагат, за да определят сигурните държави, не са прозрачни и като цяло **определянето** на дадена страна на произход като сигурна е свързано с **броя на кандидатите за убежище, идващи от тази страна** ([6]), за които може да има споразумения за обратно приемане с приемащата страна.

4.4. Поради това **националните списъци** могат да се **различават** значително в отделните държави членки, а освен това много от тях решават изобщо да не приемат списък на сигурните страни.

4.5. ЕИСК припомня, че както вече беше посочено в **становище REX/457**, приемането на общ списък на сигурните страни на произход само по себе си няма да доведе до по-голяма хармонизация, тъй като този общ списък ще съществува успоредно с националните списъци, изготвени от всяка държава членка.

4.6. Въпреки че член 59, параграф 2 и член 61, параграф 2 от Регламента относно процедурата за предоставяне на убежище съответно **позволяват** на държавите членки да **определят сигурни трети страни и сигурни страни на произход, като се изключат конкретни части от територията или ясно разпознаваеми категории лица**, рискът тези изключения да не бъдат взети предвид остава, тъй като държавата членка продължава да се ползва с пълната свобода на преценка.

4.7. Освен това **критериите за определяне на такива териториални изключения и категории лица** не са уточнени в регламента, като по този начин се оставя допълнителна свобода на тълкуване на държавата членка или на отделни местни служители.

([4]) Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) (ОВ L 180, 29.6.2013 г., стр. 60).

([5]) Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) (ОВ L 337, 20.12.2011 г., стр. 9).

([6]) Агенцията на ЕС в областта на убежището (EUAA), декември 2022 г.

4.8. Определянето на **процент** на признаване от **20 %** на равнището на ЕС като критерий за прилагане на ускорената процедура и процедурата на границата е напълно произволно и не е подкрепено на научна основа.

4.9. Когато лицето идва от държава на произход или транзитно преминаване, която се счита за сигурна, това позволява на административните органи, които разглеждат молбите за убежище на първа инстанция, да **отхвърлят молбата, без да я разглеждат по същество**.

4.10. Целият процес, който включва възможността за оспорване по съдебен път на решенията на административния орган за отхвърляне на молбата, подлежи на **ускорена процедура**, която **ограничава правото на защита** на кандидата за международна закрила, идващ от сигурна страна.

Брюксел, 23 октомври 2025 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Séamus BOLAND